

Norsk psykologforening,
Fagetisk råd
Postboks 419 Sentrum
N-0103 OSLO

Innklaget
Klager

FER sak: 30/17K

Dato: 27.02.17

VEDR.: FAGETISK KLAGESAK 30/17K

Fagetisk råd i Norsk psykologforening (FER) mottok klagen 11.06.17 og sluttbehandlet klagen i sitt møte 26.02.18

Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer

Vedtak: *5.1.1.2 Brudd på de fagetiske prinsippene er ikke godtgjort.*

Begrunnelsen for FERs vedtak er beskrevet nedenfor.

Saksgang

- 11.06.17 FER mottok brev fra klager med klage på Psykologforeningens medlem PP.
- 30.10.17 FER vurderte henvendelsen i møte og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak.
- 31.10.17 Innklaget psykolog ble tilskrevet med anmodning om innen fire uker å redegjøre for klagen under henvisning til spesielle punkter i ”Ethiske prinsipper for nordiske psykologer” (EPNP).
- 21.11.17 FER mottok redegjørelse fra innklagede psykolog.
- 21.11.17 Redegjørelsen ble sent til klager med anmodning om innen to uker å kommentere innklagedes redegjørelse.
- 15.01.18 FER purret på kommentarer fra klager.

- 26.02.17 FER sluttbehandlet saken.

FER har, tross purring, ikke mottatt kommentarer fra klager og saken blir dermed vurdert på bakgrunn av den dokumentasjon som foreligger.

Oppsummering av tilsendt dokumentasjon

i) Klagers brev til FER

I sitt første brev til FER viser klager til psykologens opptreden som sakkyndig for tingretten i tvistesak om bosted og samvær for to barn. Klager er mor til barna. Slik FER har forstått klagen, gjelder denne følgende forhold:

1. Psykologens skal ha kommet med konkrete, negative uttalelser i en samtale med den eldste datteren (17 år) etter at det ble inngått forlik i saken. Klager mener uttalelsene er uforsvarlige, spesielt sett på bakgrunn av de psykiske vanskene datteren har, og at de dermed kan være skadelig for henne.
2. Psykologen skal ha gitt klare anbefalinger i retten om samvær uten at det ble innhentet opplysninger fra BUP eller barneverntjenesten som alt hadde en rolle i saken. Samtidig sendte psykologen bekymringsmelding til barnevernet vedr. begge barna (17 og 8 år gamle).
3. Psykologen skal ha gitt opplysninger i bekymringsmeldingen om at foreldrene var blitt informert om denne, noe som avvises av klager.

Når det gjelder punkt 1, opplyser klager at datteren lenge har slitt med psykiske vansker i form av alvorlig depresjon. I møtet der det ble inngått forlik i tvistesaken skal psykologen ha kommet med følgende uttalelser (det refereres også til flere uttalelser, men det er disse som er gjengitt):

- a) «Jeg kan ikke se at du kommer til å komme deg noe sted her i livet»,
- b) «Truslene far har kommet med er noe man må gjøre når hun ikke vil gå på skolen».

Den første uttalelsen er skrevet slik at den fremstår som rettet til datteren, mens det er usikkert om det også gjelder den andre uttalelsen eller om datteren kun har overhørt denne. Når det gjelder den første uttalelsen, hevder klager at psykologen også uttalte seg på en lignende måte i forklaringen i selve rettsmøtet. Slik klager ser disse uttalelsene, kunne de ha hatt svært alvorlige konsekvenser for datteren, bl.a. utløst ny depressiv periode og forsøk på suicid. Klager hevder også BUP har reagert kraftig på psykologens uttalelse.

Pkt. 2 dreier seg om at psykologen har gitt anbefalinger om samvær uten å ha hentet inn relevante komparentopplysninger og dermed uten å ha tilstrekkelig faglig grunnlag for sin vurdering.

Når det gjelder pkt. 3, skal FER ikke overprøve psykologens bekymringsmelding til barnevernet, hverken innhold eller grunnlaget for denne. Her hevder imidlertid klager at psykolog har gitt uriktige opplysninger til barneverntjenesten. I bekymringsmeldingen står det at: «Foreldrene ble under rettsmøtet 06.06.17 orientert om at jeg ville melde min bekymring til barneverntjenesten og hadde ikke innvendinger til dette. De sa de hadde bedt om og ønsket hjelp».

På bakgrunn av opplysningene i klagen besluttet FER å åpne saken for kontradiksjon med henvisning til følgende punkter i Etske prinsipper for nordiske psykologer (EPNP):

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv, konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer. Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.

Psykologen er oppmerksom på individuelle, rollemessige og kulturelle ulikheter basert på funksjonsnivå, kjønn, seksuell orientering, etnisk og nasjonal opprinnelse og tilhørighet, alder, religion, språk og sosioøkonomisk status, og på de begrensningene som ligger i egne kulturelle, klassemessige og kjønnsmessige forutsetninger.

Informert samtykke og valgfrihet

Psykologen gjør informert samtykke mulig gjennom å informere klienten om planlagte tiltak, og drøfter kontinuerlig sine handlinger og de sannsynlige følgene av disse, slik at klienten har et grunnlag for å velge om han/hun vil delta eller ikke.

Hvis en klient er mindreårig eller underlagt verge/formynder, innhentes informert samtykke under tilbørlig hensyntagen til de berørte personers selvstendighet.

Under dette punktet ba FER psykologen om å redegjøre for de uttalelsene som er gjengitt, og reflektere over hvordan disse fremsto for klager og hennes datter, spesielt med tanke på de psykiske vansker datteren har hatt. FER ba videre psykologen om å kommentere og reflektere over klagers påstand om at hun, i motsetning til det som står i skrevet, ikke ble gjort kjent med at det ville bli sendt en bekymringsmelding til barneverntjenesten. FER ba også psykologen om å vurdere de forholdene som er nevnt ovenfor i forhold til EPNPs kapittel om Integritet.

II.2 Kompetanse

Psykologen bestreber seg på å utvikle og opprettholde høy faglig kompetanse i sitt arbeide. Psykologen tilstreber bevissthet om sine faglige og menneskelige sterke og svake sider, slik at han/hun realistisk kan vurdere med hvilken kompetanse han/hun kan påta seg oppgaver. Psykologen påtar seg kun de oppgaver, tilbyr kun de tjenester og bruker kun de metoder han/hun er kvalifisert til gjennom utdanning, trening og erfaring.

Etisk bevissthet

En forutsetning for en høy faglig kompetanse er at psykologen er oppmerksom på de fagetiske prinsippene, og integrerer etiske vurderinger i sin profesjonelle praksis.

Kompetanse og kompetanseutvikling

Psykologen arbeider i overensstemmelse med vitenskapelige prinsipper og underbygget erfaring og ivaretar en kontinuerlig profesjonell utvikling. Psykologen skaffer seg kunnskap om den vitenskapelige og yrkesmessige utviklingen innenfor sitt arbeidsområde.

Kompetansebegrensninger

Psykologen praktiserer innenfor de grensene for sin kompetanse som følger av utdanning, trening, erfaring og personlig styrke og begrensning, og søker profesjonell hjelp og støtte i vanskelige situasjoner.

Metodebegrensninger

Psykologen er oppmerksom på de begrensningene som ligger i metoder og framgangsmåter og de begrensningene som ut fra dette må legges på de konklusjonene som kan trekkes.

Psykologen viser spesiell varsomhet når han/hun anvender metoder, hjelpemidler og teknikker som ennå befinner seg på utprøvningsstadiet og som ikke tilfredsstillende vanlig metodekrav, eller som psykologen ennå ikke behersker fullt ut.

Begrensninger i rammebetingelsene

Psykologen er oppmerksom på hvordan samfunnsmessige og arbeidsmessige betingelser kan fremme eller hemme hensiktsmessig bruk av hans/hennes kompetanse og metoder.

Under dette punktet ba FER psykologen om å redegjøre for hvilke vurderinger som gjorde at opplysninger fra mulige og relevante komparanter ikke ble innhentet, samt reflektere over hvilke konsekvenser dette eventuelt kunne ha hatt for anbefalingen av samvær.

II.3 Ansvar

Psykologen er oppmerksom på det profesjonelle og vitenskapelige ansvaret han/hun har overfor sine klienter og overfor den organisasjon og det samfunn som han/hun lever og arbeider i. Psykologen unngår å gjøre skade og er ansvarlig for sine handlinger. Han/hun forsikrer seg så langt det er mulig om at hans/hennes tjenester ikke misbrukes.

Ansvar

Psykologen tar selvstendig ansvar for kvaliteten og konsekvensene av sitt arbeid, men er samtidig klar over at han/hun av andre oppleves som representant for sin yrkesgruppe.

Unngåelse av misbruk/skade

Psykologen tilstreber å unngå at psykologisk kunnskap eller praksis blir misbrukt, og tar ansvar for at skade som er unngåelig og som kan forutses blir gjort så liten som mulig. Psykologen deltar ikke i aktivitet som sikter mot at man med fysiske eller psykiske tvangsmidler (indoktrinering, «hjernevask», tortur) - eller med trussel om slike tvangsmidler:

- *Tvinger noen til å gi opplysninger eller innrømmelser*
- *Presser noen til å avsløre, fornekte eller endre eget eller andres livssyn, politiske, religiøse eller etiske overbevisninger og forsøker aktivt å hindre at psykologisk kunnskap blir anvendt i slike aktiviteter.*

Håndtering av etiske dilemmaer

Psykologen erkjenner at fagetiske dilemmaer forekommer, og at det er psykologens ansvar å klargjøre slike dilemmaer og rådføre seg med kolleger og/eller den nasjonale foreningen og å informere relevante andre om de kravene som de etiske prinsippene stiller.

Under dette punktet ba FER psykologen om å reflektere over hvordan datteren kunne oppfatte uttalelsen som gjaldt trusler fra far, samt hvilke eventuelle skadevirkninger de to uttalelsene kunne få for klager og hennes barn.

II. 4 Integritet

Psykologen søker å fremme integritet innen forskning, undervisning og anvendt psykologi. Dette innebærer at psykologen opptrer ærlig, upartisk og respektfullt overfor relevante involverte parter. Han/hun forsøker å synliggjøre og klargjøre sin egen rolle i de ulike sammenhengene der han/hun arbeider.

Redelighet og tydelighet

Psykologen gir adekvate opplysninger om sine kvalifikasjoner, utdanning, erfaring, kompetanse og faglige tilknytning, og benytter bare de yrkesbetegnelser som utdanning, autorisasjon og stilling gir rett til.

Når psykologen uttaler seg i egenskap av psykolog, tilstrebes saklighet og nøyaktighet. Psykologen informerer om psykologisk yrkesutøvelse på en slik måte at misoppfatningen eller skade for fag eller yrke unngås.

Psykologen informerer på forhånd om de økonomiske vilkårene og vurderer nøye de følger det kan få for den profesjonelle relasjonen dersom han/hun mottar gaver eller andre tjenester fra klienten.

iii) Innklagedes redegjørelse.

I sin redegjørelse beskriver psykologen først de konkrete punktene i klagen, deretter diskuterer hun disse i et fagetisk perspektiv.

Psykologen opplyser at hun som oppnevnt sakkyndig har hatt to samtaler med den eldste datteren (heretter kalt datteren) i familien, 28.02.17 og 09.06.17. Den første samtalen ble gjennomført av dommer og sakkyndig i fellesskap. Den andre samtalen var en orienteringssamtale med barna etter at foreldrene inngikk forlik i tvistesaken. Det er vedlagt referat fra begge samtaler. Psykologen antar at klagen dreier seg om den siste samtalen.

Psykologen viser til side 3 i referatet fra den siste samtalen der datteren tok opp farens tidligere forsøk på å få henne på skolen og psykologen tok opp sin bekymring for hvordan det ville gå med henne. Psykologen understreker at bekymringen var reell og viser til at datteren i den første samtalen hadde gitt uttrykk for store emosjonelle, sosiale og atferdsmessige vansker. Alvorlighetsgraden i situasjonen ble understøttet av opplysninger fra foreldrene. Psykologen avviser at hun skal ha uttrykt seg slik klager fremstiller det, og understreker at hun aldri ville ha uttrykt seg på en slik måte overfor en person med de lidelser og problemer datteren hadde. I stedet oppfordret hun datteren til å ta imot et behandlingstilbud fordi det ville gi henne «større muligheter til å få et godt og meningsfylt liv».

Psykologen bekrefter at hun uttrykte bekymring for datterens videre utvikling under rettsmøtet. Dette var bl.a. basert på foreldrenes beskrivelse av de problemene hun slet med. Psykologen viser til at klager opplyser at behandler ved BUP skal ha reagert kraftig på hennes kommentar om fars sin håndtering av datterens skolefravær. Hun har forståelse for dette dersom uttalelsen var riktig gjengitt. Hun kjenner imidlertid ikke igjen utsagnet og presiserer at det hun sa var at det var nødvendig å prøve å få datteren på skolen. Hun kan også ha sagt at foreldre kan bli fortvilet i slike situasjoner og kan komme til å si eller gjøre ting som ungdommene synes er vanskelig og urettferdige.

Psykologen presiserer at datteren i familien ikke var til stede under selve rettsmøtet. Hun kan imidlertid ha vært i tingrettens lokaler i en pause og spurt psykologen hvordan det ville gå fremover. Psykologen har imidlertid ingen erindring om dette, men viser til at hun i slike situasjoner pleier å svare at foreldrene prøver å komme til enighet.

Når det gjelder det andre punktet, at psykologen skulle ha kommet med klare anbefalinger om samvær uten å innhente opplysninger fra relevante faginstanser, avviser hun dette. Det ble, ifølge psykologen, fra hennes side ikke gitt klare anbefalinger om bosted og samvær for datteren. Ved begynnelsen av rettsmøtet 28.02.17 refererte dommer i saken hva datteren hadde gitt uttrykk for i samtale og anbefalte at bosted og samvær ble tatt ut som stridstema i saken. Psykologen hadde ingen innvendinger mot dette. Deretter gjorde foreldrene en avtale om bosted og samvær.

Ved rettsmøtets slutt ble det drøftet hvordan tilbakemelding til barna skulle skje. Tilstede da var begge parter samt deres respektive prosessfullmektiger. Psykologen opplyser at hun da informerte at hun ville sende bekymringsmelding til barneverntjenesten. Dette var, ifølge henne, begge foreldrene innforstått med. Hun legger også til at: «Det vil forundre meg meget dersom klagers advokat skulle bekrefte at bekymringsmelding ikke ble nevnt, jfr. klagers skrive datert, 30.06.17.»

Psykologen er enig at det ville være brudd på fagetiske prinsipper dersom påstandene i klageskrivet hadde vært riktige. De savner imidlertid, etter hennes oppfatning, et reelt grunnlag. Hun opplever det som beklagelig at klager sitter igjen med det inntrykket hun gjør. Når det gjelder bekymringsmeldingen, synes hun ikke å ha lyktes å kommunisere klart nok at bekymringsmelding ville bli sendt. Klagers oppfatning av utsagnene til datteren baserer seg tydelig på datterens gjengivelse. Psykologen avviser at hun har uttrykt seg på den måten som er gjengitt, men finner det beklagelig dersom datteren har oppfattet dette slik. Det var imidlertid ingen reaksjoner i samtalen som tydet på at hun ble støtt, krenket eller redd. Rollen som sakskyndig er spesiell og kommunikasjon foregår i en atmosfære der partene er i krise og er emosjonelt opprørte. Dette har hun imidlertid forsøkt å ta hensyn til.

FERs vurdering og konklusjon

På bakgrunn av den fremlagte dokumentasjonen finner FER psykologen har redegjort for fakta i saken og reflektert over mulige fagetiske problemstillinger på en tilfredsstillende måte. Klager har ikke utfordret psykologens redegjørelse for fakta. FER har gjort følgende vedtak:

Vedtak: 5.1.1.2 Brudd på de fagetiske prinsippene er ikke godtgjort.

Vedtaket fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Svanhild Mellingen, leder

for leder, Tove Beate Pedersen, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard